Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

নৱম শ্ৰেণীৰ পাঠ্যপুথি

ৰাজনীতি বিজ্ঞান

পাঠ - ১

ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক দল

অংশ-১

বনজিৎ নাথ

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

মূল আলোচ্য বিষয়

- ৰাজনৈতিক দল কি আৰু কিয় প্ৰয়োজন?
- ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক দলসমূহ কি কি?
  * ৰাষ্ট্ৰীয় দল
  * আঞ্চলিক দলৰ ভূমিকা কি?
- গণতন্ত্ৰত বিৰোধী দলৰ ভূমিকা কি হোৱা উচিত?
- মৰ্চা চৰকাৰৰ প্ৰাসংগিকতা, ইয়াৰ দোষ আৰু গুণ।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- ৰাজতন্ত্ৰ, য'ত ৰজা একমাত্ৰ শাসক। ৰজাৰ মুখৰ কথাই আছিল আইন।
- গণতন্ত্ৰৰ উত্থানৰ লগে লগে ৰাজনৈতিক দলৰ অস্তিত্ব আহিল আৰু ই গণতান্ত্ৰিক শাসন ব্যৱস্থাৰ এক অংশ হৈ পৰিল।
- গণতন্ত্ৰ আৰু ৰাজনৈতিক দলসমূহ আন্তঃসংলগ্ন।
- ৰাজনৈতিক দল অবিহনে গণতন্ত্ৰ অকাৰ্যকৰী। অন্যহাতে গণতন্ত্ৰ অবিহনে ৰাজনৈতিক দল অৰ্থহীন।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- ৰাজনৈতিক দল হৈছে শাসক আৰু জনসাধাৰণৰ মাজৰ যোগসূত্ৰ।
- ই সাধাৰণ মানুহক প্ৰশাসনৰ ওচৰলৈ লৈ যায়।
- সকলো গণতন্ত্ৰতে ৰাজনৈতিক দলৰ অস্তিত্ব বিৰাজমান।
- বহুদলীয় ব্যৱস্থাত সঘনাই ৰাজনৈতিক সংকটৰ সন্মুখীন হ'ব পাৰে। সেয়েহে বহু-দলীয় ব্যৱস্থাতকৈ দ্বি-দলীয় ব্যৱস্থাক অধিক সুস্থিৰ বুলি ভবা হয়।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- একদলীয় শাসন ব্যৱস্থা থকা ৰাষ্ট্ৰক বহুতে প্ৰকৃত গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰ বুলি ক'ব নোখোজে, কিন্তু তেনে ৰাষ্ট্ৰই গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰ বুলিয়েই দাবী কৰে।
- দুটা দলীয় ব্যৱস্থাই ভোটাৰক দুটা ডাঙৰ দলৰ মাজৰ পৰা পছন্দৰ সুবিধা প্ৰদান কৰে।
- বহুদলীয় ব্যৱস্থাক অধিক পছন্দৰ সৈতে অধিক গণতান্ত্ৰিক বুলি গণ্য কৰা হয়।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

ৰাজনৈতিক দলৰ মূল বৈশিষ্ট্য —

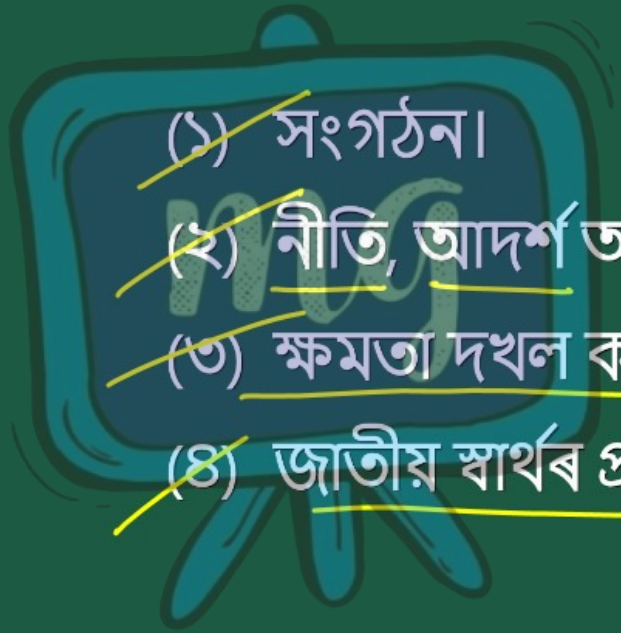

(১) সংগঠন।

(২) নীতি, আদৰ্শ আৰু পৰিকল্পনা।

(৩) ক্ষমতা দখল কৰাৰ আকাংক্ষা।

(৪) জাতীয় স্বাৰ্থৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাঞ্জলি।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

ৰাজনৈতিক দলৰ কার্য্য —

- ৰাজনৈতিক নির্দেশনা দি ৰাইজক শিক্ষিত কৰা।
- জনসাধাৰণৰ মাজত ৰাজনৈতিক সচেতনতা গঢ়ি তোলা।
- জনমত গঢ় দিয়া।
- জনমতক সু-সংগঠিত ৰূপলৈ ৰূপান্তৰিত কৰা।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- নিৰ্বাচনত জয়ী হোৱাৰ পিছত চৰকাৰ গঠন কৰা।
- চৰকাৰ গঠন প্ৰক্ৰিয়াত জনসাধাৰণে অংশগ্ৰহণ কৰিব পৰা পৰিৱেশ নিশ্চিত কৰা।
- বিৰোধী হিচাপে চৰকাৰৰ কাম-কাজৰ ওপৰত শক্তিশালী সতৰ্কতা অৱলম্বন কৰাৰ লগতে সঠিক পথত আগবাঢ়িব পৰাকৈ গঠনমূলক সমালোচনা প্ৰদান কৰা।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক দল

১৮৭৬ চনত সুৰেন্দ্রনাথ বেনার্জীৰ নেতৃত্বত গঠিত ইণ্ডিয়ান এছ'চিয়েচনক প্রথম ৰাজনৈতিক দল বুলি ভবা হয়। বৰঞ্চ ই প্রকৃততে ৰাজনৈতিক সংঘ হে আছিল।

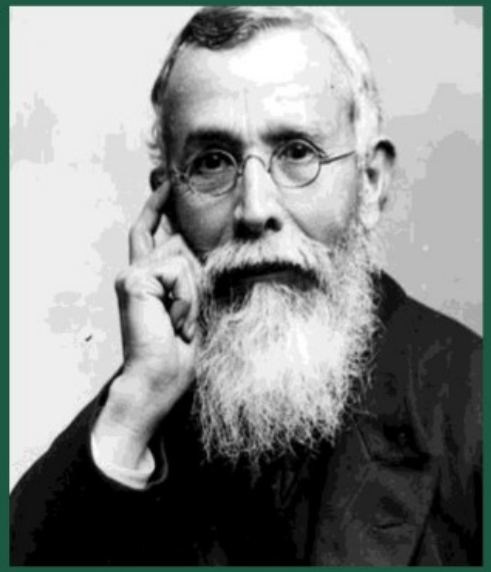

সুৰেন্দ্রনাথ বেনার্জী

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- ১৮৮৫ চনত অৱসৰপ্ৰাপ্ত আই.চি.এছ. বিষয়া এলেন অক্টেভিয়ান হিউমে ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ নেতৃত্ব প্ৰদান কৰিছিল।
- ভাৰতৰ প্ৰথম ৰাজনৈতিক দল আছিল ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছ।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- বোম্বাই (বৰ্তমান মুম্বাই)ত প্ৰথম অধিৱেশন অনুষ্ঠিত হোৱা ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ প্ৰথম সভাপতি আছিল উমেশ চন্দ্ৰ বেনাৰ্জী।

উমেশ চন্দ্ৰ বেনাৰ্জী

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

সৰ্বভাৰতীয় মুছলিম লীগ

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্রেছৰ পিছত ১৯০৬ চনত মুছলিম লীগৰ আৱির্ভাৱ হয়।
- ভাৰতৰ তৃতীয় ৰাজনৈতিক দল আছিল হিন্দু মহাসভা (১৯১৬)।
- চতুর্থটো ৰাজনৈতিক দল আছিল চিত্তৰঞ্জন দাস আৰু মতিলাল নেহৰুৰ অধীনত ১৯২২ চনত প্রতিষ্ঠা হোৱা স্বৰাজ দল আৰু পৰৱর্তী সময়ত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্রেছৰ সৈতে এই দলটি একত্রিত হয়।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

ভাৰতৰ বাওঁপন্থী দলৰ ইতিহাস

- কার্ল মার্ক্সৰ কমিউনিজম দর্শনৰ আধাৰত ১৯২৪ চনত ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পার্টি হিচাপে প্রাকস্বাধীন ভাৰতৰ পঞ্চমটো ৰাজনৈতিক দল প্রতিষ্ঠা হয়।

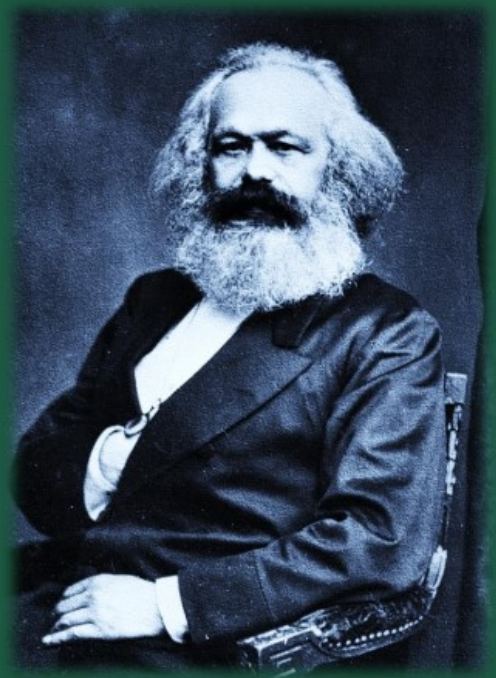

কার্ল মার্ক্স

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- দেশৰ স্বাধীনতাৰ পিছত ১৯৩৮ চনত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্রেছৰ ভিতৰত সাম্যবাদৰ আদর্শৰে সমাজবাদী মঞ্চ নামৰ এটা দলীয় একক অস্তিত্বলৈ আহে। পৰৱর্তী পর্যায়ত সমাজবাদী মঞ্চই ভাৰতৰ সমাজবাদী দল বুলি জনাজাত হ'ল।
- স্বাধীনতাৰ পিছত ভাৰতত হঠাতে আন কেতবোৰ ৰাজনৈতিক দলৰ উত্থান ঘটিছিল।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

- ১৯৫২ চনত ভাৰতৰ প্ৰথমটো সাধাৰণ নিৰ্বাচনত পঞ্চাশটাতকৈও অধিক ৰাজনৈতিক দলে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল।
- সাধাৰণ নিৰ্বাচনৰ সময়ত মাত্ৰ ১৪ টাহে ৰাষ্ট্ৰীয় দল আছিল। বাকীবোৰ আছিল ৰাজ্যিক আৰু আঞ্চলিক পৰ্যায়ৰ দল।
- প্ৰথম সাধাৰণ নিৰ্বাচনৰ আৰম্ভণিতে ইতিমধ্যে থকা সমাজবাদী মঞ্চই কিষাণ মজদুৰ দলৰ সৈতে প্ৰজা সমাজবাদী দল গঠন কৰে।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

লাহে লাহে আন ৰাজনৈতিক দলৰ আবির্ভাৱ হ'ল যেনে —

- স্বতন্ত্ৰ দল
- ভাৰতীয় বিপ্লৱী দল
- জনসংঘ
- কমিউনিষ্ট দল (মার্ক্সবাদী)
- জনতা দল
- লোকদল
- ভাৰতীয় জনতা পার্টি আদি।

মূল্যাংকন

শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা ঃ

১। একদলীয় শাসন ব্যৱস্থা থকা দেশখন হ'ল –

ক) ইংলেণ্ড　　খ) আমেৰিকা

গ) চীন　　ঘ) বাংলাদেশ

উত্তৰ- চীন

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

২। ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰথম ৰাজনৈতিক দল –

ক) ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছ

খ) সৰ্বভাৰতীয় মুছলিম লীগ

গ) হিন্দু মহাসভা

ঘ) কমিউনিষ্ট পাৰ্টি

উত্তৰ- ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছ

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

হয়/নহয় লিখা —

৩। আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰত বহুদলীয় শাসন ব্যৱস্থাৰ প্ৰচলন আছে।

উত্তৰ- নহয় । দ্বি দলীয়

৪। ক্ষমতা দখল কৰাৰ আকাংক্ষা ৰাজনৈতিক দলৰ মূল বৈশিষ্ট্য।

উত্তৰ- হয় ।

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
সৰ্বশিক্ষা অভিযান, অসম
সকলোৱে পঢ়ো সকলোৱে আগবাঢ়ো

খালী ঠাই পূৰ কৰা —

৫। .....ৰ নেতৃত্বত "দি ইণ্ডিয়ান এছ'চিয়েচন" গঠন হৈছিল?

উত্তৰ- সুৰেন্দ্রনাথ বেনার্জী (১৮৭৬)

৬। ..... আছিল ভাৰতৰ জাতীয় কংগ্রেছৰ প্রথমজন সভাপতি।

উত্তৰ- উমেশচন্দ্র বেনার্জী